

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

**Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@mts.rs**

**Министарство пољопривреде и заштите животне средине
Сектор за рурални развој
www.psss.rs**

**АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ
Билтен бр. 1**

Ваљево, 16.01.2017.година

Тираж:
350 примерака

Садржај

ЂУБРЕЊЕ ЛУЦЕРИШТА	1
ОЦЕНА ВОЂАРСКЕ 2016. ГОДИНЕ	1
ОТПОРНОСТ ВИНОВЕ ЛОЗЕ ПРЕМА НИСКИМ ТЕМПЕРАТУРАМА	3
ОТПОРНОСТ ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА НА НИСКЕ ТЕМПЕРАТУРЕ	4
Доминантне цене живе стоке на пијацама у Србији за децембар 2016. године	7
Доминантне цене житарица и сточне хране у Србији за децембар 2016. године	8
Доминантне цене воћа – зелене пијаце у Србији за децембар 2016. године	9
Доминантне цене поврћа – зелене пијаце у Србији за децембар 2016. године	10

ЋУБРЕЊЕ ЛУЦЕРИШТА

Ћубрење луцеришта како при његовом заснивању, тако и у годинама искоришћавања у нашој производној пракси често се обавља неправилно. За 18 t/ha приноса сена, у 3 до 5 откоса годишње потребна је велика количина хранива, односно ђубрива.

Луцерка је култура која ће на истој површини остати минимум четири године, па зато пре сетве треба обавити ђубрење.

За основно ђубрење луцерке употребљава се органско ђубриво и то стајњак у количини око 30-50 t/ha. Уношење стајњака најбоље је применити под предусев.

Наши произвођачи најчешће уносе мање количине ђубрива од потребних, а и у већини случајева те количине се не унесу основном обрадом у дубље слојеве одакле их биљке могу користити. За успешну производњу луцерке потребно је са основном обрадом унети ђубрива са повећаним садржајем фосфора, око 600 до 800 kg/ha NPK (10:30:20) или NPK (8:24:16), а 200 kg/ha са предсетвеном припремом земљишта.

Честа је пракса код наших пољопривредника да луцерку у годинама

искоришћавања ђубре азотним ђубривом пред кретање вегетације, што је погрешно. Правилно је да се после последњег откоса примени целокупну количину NPK ђубрива (500 kg/ha NPK (10:30:20) или NPK (8:24:16)).

Уколико се луцерка гаји на земљиштима на којима је смањена активност азотофиксатора (тешка, збијена, кисела) пожељно је након првог откоса применити одређену количину азотног ђубрива како би се поспешило вегетативни пораст.

Често се поставља питање ђубрења азотним ђубривима. Луцерка је азотофиксатор, односно има способност фиксације атмосферског азота. Ипак потребно је одређену количину азота (30-60 кг/ха) унети пре сетве, која је потреба да се убрза развој клијанаца луцерке док не почне активност бактерија азотофиксатора.

Такође, пре сетве потребно је семе инокулисати микробиолошким ђубривом Нитрагином.

дипл. инг. Светлана Јеринић

ОЦЕНА ВОЋАРСКЕ 2016. ГОДИНЕ

Ова година спада у просечне воћарске године не само по приносу, него и по угавном просечној цени која је остварена по килограму рода.

Од **53 хектара** под јагодом, остварен је добар принос и остварен добар квалитет па је и цена била

задовољавајућа од 85 – 115 дин/кг. док је код трешње, које код нас има око **180 хектара**, остварена добра цена од 120 дин/кг. и више али је била велика борба око очувања квалитета због кише у време бербе.

Површине под малином су повећане и са ремонтантним сортама тренутно излазе и на **1600 хектара**, и остварено су испод просечни приноси са просечним квалитетом, док је цена варијала од 210 дин./кг. па преко 150 дин. да би се завршила на 165 дин./кг. Ове године се показало да квалитет и контролисана производња полако улазе и на наше тржиште па је малина и купина која је произведена по принципима ригорозне контроле заштите остварила бољу цену и за 40 дин./кг. Година је за малину била погодна са довољно падавина, тако да су ластари за следећи род лепо одгајени и показују добар родни потенцијал.

Купина је остварила добар принос али је због незаинтересованости купаца и лоших временских услова остала необрана на 30 % од **1100 хектара** колико их има у нашем крају. Чак ни квалитет које остварују сорте Лох нес, Трипл крау и Торн фри ни су утицали на цену која се кретала од 25 – 30 дин./кг. сем код произвођача који производњу обављају у контролисаној производњи који су остварили цену од 60 – 70 дин./кг. Цена је била тако лоша да није покривала ни трошкове производње и бербе, тако да због лошег одржавања засада и занемаривања бербе ћемо идуће године имати изузетно проблематичну купинарску производњу што се тиче болести и штеточина, посебно са Дрозофилом која је дошла и на наше терене и већ је у 2016 год. правила озбиљне проблеме.

На око **12.000 хектара** под засадима шљиве смо имали просечан род и просечан квалитет. Цена овог воћа је била лоша, и ове године се кретала од 20 дин./кг. а падала је и на 10 дин./кг. Уколико се настави са лошом продајом суве шљиве, због незаинтересованости купаца из Русије, производња шљиве у

нашем крају ће вероватно стагнирати у будућности.

Род осталих коштичавих воћни врста је био солидан и остваривана је и добра цена, сем код вишње (**150 ха**) 30 - 35 дин, код брескве (**50 ха**) и нектарине (**11 ха**) и до 100 и преко 100 дин/кг.

Род аутохтоних сорти јабука и крушака је просечан и трешена јабука (**560 ха**) се куповала по цени од 6 – 8 динара, што је врло ниска цена и произвођачи је углавном и нису сакупљали, док плантажна јабука (**49 ха**) има лош пласман и цена стагнира и креће се око 40 дин./кг. Код плантажне крушке (**320 ха**) је остварен солидан род као и цена од 80 дин./кг., док је дуња (**70 ха**) родила добро и остварена цена од 35 до 50 дин/кг. је потпуно задовољила наше воћаре.

Солидна година је била за произвођаче ораха (**420 ха**) и леске (**145 ха**), и остварен је добар род, а цена од 450 до 880 дин/кг. за очишћени орах и 600 до 1200 дин/кг. за очишћени суви лешник је задовољило произвођаче и очекујемо даље подизање површина под овим воћним културама.

Сви прави виноградари (**104 ха**) ће 2016 годину помињати као једну од лошијих и трудиће се да је што пре забораве, јер је остварен просечан род са просечним квалитетом грозђа и вина. Укупан садржај шећера је достигао једва 20 – 22 % што се рефлектовало и на производњу вина и ракије.

Временске прилике које су пратиле цветање и бербу у 2015 године, су углавном, биле добре, па је род био солидан, али је квалитет био проблематичан. Надамо се да ће се наставити са тендецијом веће потражње за воћем и да ће инсистирање на квалитету, од наших воћара направити праве и здраве пољопривреднике који ће

моћи да одговоре веома захтевном тржишту ЕУ.

Сви воћни засади се у овом тренутку налазе у фази биолошког зимског мировања, а лепа јесен им је омогућила да имају довољно времена да се добро припреме за зимски период, поготово за ове ниске температуре у јануару 2017 год. и надамо се да неће

због њих бити значајнијих оштећења и да ћемо имати добру и плодносну 2017. годину.

дипл.инг. Срђан Станојловић

ОТПОРНОСТ ВИНОВЕ ЛОЗЕ ПРЕМА НИСКИМ ТЕМПЕРАТУРАМА

Винова лоза је биљка којој ниске зимске температуре могу нанети велике штете, нарочито ако се јаве екстремно ниске температуре, а то су мразеви испод -20°C . Различите сорте испољавају већу или мању осетљивост на зимске мразеве и на основу многобројних ампелографских истраживања све сорте се могу поделити, условно, у 3 групе:

1. групу чине сорте које измрзавају од -15°C до -18°C и у њу спадају Блатина, Кратошија, Вранац, Прокупац, Зачинак, Смедеревка, Пловдина, Сланкаменка бела, Краљица винограда, Кардинал, Афус али, Црвени дренак и Мускат Италија.

2. групу чине сорте које измрзавају од -20°C до -24°C и у њу спадају Франковка, Пробус, Гаме бојадисер, Крањски бојадисер, Жупски бојадисер, Жилавка, Жупљанка, Чапски бисер, Шасла, Мускат хамбург, Београдска рана, Демир капија, Грочанка и Београдска бесемења.

3. групу чине сорте које измрзавају испод -24°C и у њу спадају Бургундац црни, Гаме, Каберне совиньон, Каберне фран, Мерло, Бургундац бели,

Бургундац сиви, Мускат отонел, Ризлинг италијански, Ризлинг рајнски, Семијон, Совиньон бели, Траминац, Шардоне.

Овакав подела сорти је настала после више деценијског испитивања у различитим локалитетима и углавном се показала као тачна у већини виноградрских земаља где се јављају екстремно ниске зимске температуре. Отпорност сорте зависи од низа чинилаца али је најважније какви су услови били у претходној вегетацији тј. колика је била родност каква је била примењена агротехника и заштита, какви су били агро еколошки услови и каква је била јесен пред зиму у којој се лоза припремала за презимљавање (колико добро су сазрели ластари и зимска окца на њима).

У зависности од степена измрзавања, могу измрзнути само главни пупољци у окцима, главни пупољци и суочице, цели једногодишњи ластари, кракови кордуница, стабло и сви надземни делови чокота а некада и цео чокот.

Измрзла окца и ластари на пресеку имају жуто смеђу или црну боју. Слично је и са краковима кордуница и стаблом које на пресеку такође добија црнкасту

боју и у пролеће почињу да се суше када креће вегетација.

Када се јаве екстремно ниске температуре пре извођења резидбе неопходно је утврдити степен измрзавања на чокотима винове лозе и на основу утврђеног измрзавања одредити начин резидбе, јер се број измрзлих окаца

мора надокнадити на остављеним родним елементима.

дипл.инг. Јован Милинковић

ОТПОРНОСТ ДОМАЊИХ ЖИВОТИЊА НА НИСКЕ ТЕМПЕРАТУРЕ

У температурним условима који се могу јавити у току зиме-јаки ветрови, оштри мразеви, голомразица, изразито ниске температуре (и испод -30°C), у обавези смо да више пажње посветимо условима у којима држимо нашу стоку као би обезбедили добар здравствени статус и одговарајућу производњу.

Уопштено мишљење је да домаће животиње добро подносе ниске и веома ниске температуре и то се условно може прихватити. Стока може поднети температуре и до -35°C , али само у кратком временском периоду и само одређене врсте домаћих животиња као што су овце, коњи, говеда, док су свиње и кокошке веома слабо прилагодљиве на температурне екстреме. Ово се боље може разумети ако се прихвати чињеница да су се у процесу одомаћивања животиње адаптирале на знатно боље услове држања од оних у којима су биле изложене у њиховом природном станишту. У том смислу човек је одговоран да услове држања животиња прилагоди њиховим потребама. Стока лоше реагује на температурна колебања у кратким временским интервалима и потребно им је да прођу процес тренирања (адаптирања) још у периоду одрастања.

У сваком случају, морамо знати која је то температура животне средине при којој се размена материје и продукције топлоте налазе на минималним вредностима, а физиолошки процеси протичу најравномерније и то је оно што називамо температурни комфор (индиферентна температура). Само у том дијапазону животиње немају осећај хладноће или топлоте и имају осећај комфора. У случају да нисмо обезбедили ове услове имаћемо потхлађивање животиња, јављање прехлада, смањење продуктивности, повећање конзумације, па, не ретко, и угинућа. Доња критична температура је она тачка где је температура околине заједно са влажношћу ваздуха може да утиће на здравље јединке и производњу. У наставку је преглед прилагођености домаћих животиња на екстремно ниске температуре и оптимуми за њихов узгој и производњу.

Говеда: високо продуктивне расе крава имају бржи метаболизам, производе више топлоте у телу и лакше подносе ниже температуре. Њихова граница индиферентне температуре се креће у границама од 9°C - 16°C . Доња критична тачка за краве музаре је од -10° до -30°C , зависно од узраста, ухрањености, стадијума лактације. Телад

ако су гајена у тзв. хладном одгоју имају већу способност издржавања ниских температура од телади у конвенционалном одгоју за чији одгој је потребна температура од 22°-25° С. За јунад у тову доња критична температура је 5° С. Карактеристични знаци да се говеда на налазе у одговарајућим условима и да им је хладно су повећана конзумација хране, слабија продуктивност, накомтрешена длака, дрхтање, слинављење, јављање прехладе, и др.

Свиње: племените расе свиња одликују се ретком длаком па су мало заштићене од утицаја ниских температура. Осим тога, њихов систем знојних жлезда није довољно развијен да би се организам на прави начин борио са потхлађивањем. Меснате расе, нарочито подмладак у периоду сисања имају слабо развијен терморегулациони систем и њихова телесна температура у великој мери зависи од спољне температуре, што посебно долази до изражаја у току зимских месеци, када може доћи до великих губитака. Оптимална температура за прасад на сиси износи 28° С, за прасад у одгоју 18°-20° С, док за товљенике та температура износи 18°-20° С. Од овог правила одступају старије расе (аутохтоне расе) и масније и утовљене категорије свиња чије поткозно ткиво представља добар изолатор према спољној температури и хлажењу тела и они знатно лакше подносе и ниже температуре. Да им је хладно свиње испољавају роменом боје коже, згурености, сабијању у гомиле, већом конзумацијом.

Овце: су можда и најбоље прилагођене на хладноћу. Ипак при прављењу и адаптирању објекат за овце, поготово у поднебљима са оштријим зимама, треба им обезбедити заштиту од ветрова и падавина. Ово се посебно

односи на период јагњења када морамо обезбедити температуру од 18°-22° С. У овчарнику у току зимских месеци температура не би смела у дужем периоду да пада испод 5° С, а оптимум је 8°-18° С, док је продуктивна температура 5°-28° С. За јагњад тај опсег се креће од 10°-18° С.

Живина: пилићи су посебно осетљиви на ниске температуре, јер им је терморегулациони систем доста слабо развијен. У одгоју товних и раса за производњу јаја температура мора бити строго контролисана на дневном нивоу, тако да у првом дану по пиљењу морамо обезбедити температуру од 35° С, другом дану 32° С, 3-7 дана 30° С, друга седмица 26°-28° С, трећа седмица 24°-25° С, четврта 23° С, а касније око 20° С. А да ли смо добро подесили температуру види се најбоље по распрострањености пилића у објекту и око грејалица. Уколико се пилићи скупљају у гомиле испред грејалице значи да им је хладно.

За коке носиле у фази производње јаја оптимална температура је око 18°-22° С. Доња продуктивна температура у објектима за производњу јаја је 7° С.

Коњи: имају усавршен терморегулациони систем који им омогућава очување сталне телесне температуре и у условима веома ниских температура. На пример: веома лако се прилагоде прелазима са + 30° С на -20° С. Ова способност је условљена у првом реду због добре функционалности њихових знојних жлезда.

Генерални закључак је да домаће животиње уопштено узевши веома добро подносе ниске температуре само под условом да су трениране, тј. постепено прилагођаване тим условима. Да ли ће нека домаћа животиња лакше поднети неки температурни екстрем зависи и од исхране, покривености тела длаком или перјем, врсте животиња, утовљености-

поткожног ткива. Никакве нагле промене спољних температура , услова држања ,и слично нису добродошле и у великој

мери се огледају у здравственом статусу и производности.

дипл. инг. Светислав Марковић

У даљем тексту дат је преглед цена живе стоке, житарица, сточне хране, воћа и поврћа за децембар 2016. године (подаци СТПИС-а).

Доминантне цене живе стоке на пијацама у Србији за децембар 2016. године

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА										
			Београд Обреновац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш- Бељин	Пирот	Пожаревац	Смедерево Осипаоница	Врање	Зајечар
Бикови	>500 kg	SM				230							
Двиске	све тежине	све расе	220	200	150	130							
Јагњад	све тежине	све расе	300	300	280	260	250	300		300	280	280	
Јарад	све тежине	све расе		170	200	150	230	200				200	
Јунад	<=300 kg	све расе										230	
Јунад	350-480 kg	све расе								220		240	
Јунад	>480 kg	све расе							220				
Козе	све тежине	све расе			125		150	110				140	
Краве за клање	све тежине	HF											
Краве за клање	све тежине	SM				160			150	150		123	
Крмаче за клање	>130 kg	све расе	140	130	100	90	120				140	145	
Овца	све тежине	све расе	170	130	130	120	150	150	110	130	160	150	
Прасад	16-25kg	све расе	200	180	200	160	200	180	240	200	200	200	200
Прасад	<=15kg	све расе	220	180	200		220		240	200	200	210	220
Телад	80-160kg	HF	330										
Телад	80-160kg	SM				360			360	330		370	
Товљеници	80-120kg	све расе	160	160	160	150	160	150		140	170	160	110
Товљеници	>120 kg	све расе	150	160	130	140		130		140	140	160	100
Шиљежад	све тежине	све расе	220		160	160		240		220	220		

Доминантне цене житарица и сточне хране у Србији за децембар 2016. године

Производ	Јединица мере	Место продаје	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА										
			Београд Обреновац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	НишБелџин	Пирот	Пожаревац	Смедеревево	Врање	Зајечар
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 kg	Пијаца	18	22		22,5	16	22		21		23	
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	цак 50 kg	Пијаца					20						
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25kg	Пијаца					18			15		16	
Пшеница	цак 50 kg	Пијаца	20	24		22	20	20				22	
Сојино зрно	цак 50 kg	Пијаца		25			40						
Сточни јечам	цак 50kg	Пијаца	20	25		23	22	24					
Сточно брашно	цак 33kg	Пијаца	16				16					20	20
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	ринфуз	Силос											
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	ринфуз	Силос											
Пшеница (нови род)	ринфуз	Силос	19,6										
Пшеница	ринфуз	Силос											16
Сточни јечам	ринфуз	Силос											
Сточно брашно	цак 33kg	Силос					16						
Сунцокрет (зрно)	ринфуз	Силос											
Луцеркино брашно (мин 15% протеина)	цак 25kg	Малопродаја		50									
Сојина сачма (44% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	66	78	64	60	65		69	65			
Сточно брашно	цак 33kg	Малопродаја			23		18		18	26			
Сунцокретова сачма (33% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	36	45	36	27	35		39	45			
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25 kg	Газдинство		18			18		20	15	18		

Доминантне цене воћа – зелене пијаце у Србији за децембар 2016. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар
Банана (Banana)	140	110	120	100	110	120	120	100	120	120	120	120
Грејпфрут (Grapefruit)	150	140		140	150	120	200	150			150	150
Грожђе бело– остало (Grape white – other)	250	250	150	200		150	140		150	70		
Грожђе црно- остало (Grape black – other)	200	220	150			150	140		150		500	
Јабука Ајдаред (Apples idared)	60	50	50	60		50	50	60	70	40	40	50
Јабука З. Делишес (Apples G. delicious)	70	60	50	60		50	50	60	80	40	40	50
Јабука G.Smit (Apples G. Smith)	80	60		50		50	50	60	70	40	40	60
Јабука остала (Apples – other)	80	60	40	40	50	50		40	40	35	35	60
Киви (Kiwi)	200	160	150	140	180	1320	100	120	150	130	100	
Крушка (Pear)	150	100	100	130	100	120	130	120	150	120	100	
Лимун (Lemon)	150	120	150	130	130	130	130	120	150	120	120	170
Мандарина (Tangerine)	150	120		100	80	80	120	120	140	100	100	120
Нар (Pomegrante)	220	170	150	170		180	200	150	200		150	
Орах (Walnut)	900	900	700	600	900	800	750	800	600	700	900	800
Поморанџа (Orange)	150	120		70	110	60	120	120	100	80	100	120

Доминантне цене поврћа – зелене пијаци у Србији за децембар 2016. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерво	Врање	Зајечар
Броколи (Broccoli)	250	200	250			200	200	250	200	250		
Карфиол (Cauliflower)	200	120	100	100	120	100	120		130	150		
Краставац салатни (Cucumber for salad)	150	180	120	120	120	100	100	180	70	70	150	
Кромпир (Potato)	80	60	30	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Купус (Cabbage)	40	30	20	25	30	20	25	25	20	20	25	20
Лук бели (Garlic)	00	600	500	470		600	500	400	450	350	500	500
Лук црни (Onion)	80	60	60	35	60	40	40	40	40	50	40	40
Паприка бабура (Pepper Babura)	250	250				300			130			
Паприка остала (Pepper Other)	250	250	140	200		100	120				80	
Парадајз (Tomato)	120	120	120	90	150	100	80	70	80	80	60	
Пасуљ бели (Beans white)	380	300	200	200	300	220	240	300	250	220	220	250
Празилук (Leek)	100	80	60	50	60	100	70	100	80	100	150	90
Спанаћ (Spinach)	200	150	180			150	150	200	150	120	100	
Тиквице (Zucchini)	200	200	150	80	160	180	150	180	170	150	150	
Зелена салата – комад (Lettuce – piece)	70	60	60	30		20	40	40	30	30	30	40
Шаргарепа (Carrot)	80	60	50	50	60	50	50	50	50	50	50	50

Поштовани пољопривредни произвођачи,

Уколико желите да купите одређене пољопривредне производе (воће, поврће, житарице или живу стоку) посетите сајт Агропонуа или нам се обратите ако желите нешто да огласите да продајете или купујете.

